

โปรแกรมการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม
โรงพยาบาลศิริราช

เสาวภา อินพา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขภาพและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

โปรแกรมการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม โรงพยาบาลศิริราช
(SELF CARE PROGRAM FOR HIP REPLACEMENT PATIENTS, SIRIRAJ HOSPITAL)

เสาวภา อินผา 4637223 PHPH/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ทรายกล เก่งการพานิช, M.A., นิรัตน์ อิมามิ, Ph.D.,
กิริติ เจริญชลาพานิช, M.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการดูแลตนเองหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ซึ่งประยุกต์ทฤษฎีความสามารถของตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดกิจกรรมสุขศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ป่วยที่มารับการรักษาโดยการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ณ โรงพยาบาลศิริราช โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 15 ราย และกลุ่มเปรียบเทียบ 15 ราย กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรม ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าว แต่ได้รับการดูแลตามปกติจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ก่อนและหลังการทดลอง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย Wilcoxon Signed - Rank test , Mann - Whitney U test และ Kruskal - Wallis test

ผลการศึกษาพบว่าภายหลังเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ การรับรู้ความสามารถตนเอง และความคาดหวังในประสิทธิผลของการดูแลตนเองภายหลังได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ยกเว้นความคาดหวังในประสิทธิผลของการดูแลตนเองพบว่าภายหลังดำเนินโปรแกรมการดูแลตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบแล้วไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ เมื่อติดตามประเมินพฤติกรรมดูแลตนเองหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม 3 ครั้งคือ วันก่อนกลับบ้าน วันมาตรวจตามนัดครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมดูแลตนเองวันมาตรวจตามนัดครั้งที่ 1 มีคะแนนสูงสุดทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมดูแลตนเองของกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบทั้ง 3 ครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการดูแลตนเองสามารถทำให้ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมมีพฤติกรรมดูแลตนเองที่ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น นำมาซึ่งการลดภาวะแทรกซ้อนจากการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ดังนั้น โปรแกรมการดูแลตนเองที่พัฒนาขึ้นนี้ควรใช้กับผู้ป่วยทุกรายที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ณ โรงพยาบาลศิริราช และสถานพยาบาลอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มขนาดของตัวอย่างและขยายระยะเวลาของการดำเนินโปรแกรมให้ยาวขึ้นเพื่อวัดผลการลดลงของภาวะแทรกซ้อน

SELF CARE PROGRAM FOR HIP REPLACEMENT PATIENTS, SIRIRAJ HOSPITAL

SAOVAPA INPHA 4637223 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORS: THARADOL KENGGANPANICH, M.A., NIRAT IMAMEE, Ph.D., KEERATI CHAROENCHOLVANICH, M.D.

ABSTRACT

This study was a quasi-experimental research aiming to investigate the effectiveness of the self care program for hip replacement patients. The health education activities of the self care program were developed by applying the self-efficacy theory and the concept of social support. The samples of this study were composed of hip replacement patients at Siriraj Hospital. The samples were divided into two groups, the experimental group and the comparison group, each containing fifteen patients. The experimental group participated in the self care program; the comparison group did not, but nevertheless received the normal care from the health personnel of the hospital. The researcher collected the data by using an interviewing schedule, before and after the program. The data collected were analyzed by using the following statistics: percentage, arithmetic means, Wilcoxon Singed-Rank test, Mann-Whitney U test, and Kruskal-Wallis test.

The results of the study showed that after participating in the program, there were significantly higher levels of knowledge, perceived self-efficacy, and perceived outcome-expectation in performing self care behavior after the hip replacement. The changes were found among the experimental group compared to before the program and with the comparison group ($p < 0.05$). However, there were no significant differences in the perceived outcome-expectation in performing self care behavior between the experimental group and the comparison group after the program. The results between the two groups in the three follow up programs, the day before discharge, the first appointment date, and the second appointment date, showed that the self care behavior mean scores of all three measurements of the experimental group were significantly higher than those of the comparison group ($p < 0.05$). These discoveries showed that the self care program was an effective effort in helping the hip replacement patients. The reason for this is that they performed appropriate self care behavior which will eventually lead to a decreased rate of complications in the future and will result in a better quality of life for the patients.

Therefore, this self care program should be a necessary requirement for all hip replacement patients to follow at Siriraj Hospital and all other related health organizations. Regarding further research, the sample size and the research time duration should be expanded in order to prevent an increase of hip replacement complications.

KEY WORDS : SELF CARE BEHAVIOR / HIP REPLACEMENT PATIENTS / SELF-EFFICACY /
SOCIAL SUPPORT

156 p.